

**Az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció
2006. október 17-én kelt levele
a *pro multis* formula hiteles fordításáról**

*A Főtisztelendő Eminenciás/Excellenciás Uraknak
A nemzeti Püspöki Konferenciák Elnökeinek*

*Prot. N. 467/05/L
Róma, 2006. október 17.*

Eminenciás/Excellenciás Uram!

2005 júliusában az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció, a Hittani Kongregációval egyetértésben, levelet intézett minden püspöki konferencia elnökéhez, kikérve véleményüket a szentmise ünneplésekor a legszentebb Vér konsekrációs formulájában szereplő *pro multis* kifejezés különféle népnyelvű fordításaival kapcsolatban (ld. Prot. n. 467/05/L, 2005. július 9.). A püspöki konferenciák beérkezett válaszait a két dikasztérium megvizsgálta, majd jelentést tett róluk a Szentatyának. Az ő utasítása alapján ez a Kongregáció most Eminenciádhoz /Excellenciádhoz fordul a következőket adva elő:

(1) A *pro multis* szavaknak megfelelő és az Egyház által áthagyományozott szöveg az a formula, amely a római rítusban latinul az első századoktól kezdve használatos. Az elmúlt közel 30 év során néhány jóváhagyott népnyelvű szöveg a „mindenkiért” („for all”, „per tutti”, stb.) vagy annak megfelelő értelmező fordítását tartalmazta.

(2) Amint azt már korábban a Hittani Kongregáció kijelentette (ld. *Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei*, *Declaratio de sensu tribuendo ad probationi versio-num formularum sacramentalium, 25 ianuarii 1974, AAS 66 [1974] 661*), nem merülhet föl kétség az olyan misék érvényességével kapcsolatban, amelyeket egy kellőképpen jóváhagyott, és a „mindenkiért” kifejezésnek megfelelő formula használatával ünnepeltek, sőt a „mindenkiért” formula kétségkívül helyes értelmezését adná a szövegben kifejezett krisztusi szándéknak. A hit alapvető igazsága (dogma), hogy Krisztus a kereszten minden emberért meghalt (ld. J 11,52; 2K 5,14-15; Tt 2,11; 1J 2,2).

(3) Mindazonáltal sok érv szól a hagyományos *pro multis* formula pontosabb fordítása mellett.

(a) A szinoptikus evangéliumok (Mt 26,28; Mc 14,24) világos utalást tesznek azon „sokakra”, akikért az Úr följánlja áldozatát, és ezt a kifejezést néhány biblikus tudós hangsúlyozta is, Izajás próféta szavaira utalva (53,11–12). Nyilvánvalóan lehetséges lett volna az evangéliumok szövegében a „mindenkiért” kifejezést használni (ld. például: L 12,41); ennek ellenére a megalapítás elbeszélése a „sokakért” fordulatot használja, és ezt a legtöbb modern bibliafordítás hűségesen ebben a formában adja vissza.

(b) A római rítus latin szövege mindig is a *pro multis*, és sohasem a *pro omnibus* formulát használta a kehely konsekrációjakor.

(c) A különböző keleti rítusok anaforái —akár görögül, szírül, örményül, a szláv nyelveken stb.— a latin *pro multis*-nak megfelelő nyelvi formát használják a saját nyelvükön.

(d) A „sokakért” a *pro multis* hűséges fordítása, míg a „mindenkiért” inkább egy olyan magyarázat, amely helyesen a hitoktatás körébe tartozik.

(e) A „sokakért” fordulat, miközben nyitott marad arra, hogy magába foglaljon minden egyes embert, azt a tényt is kifejezésre juttatja, hogy ez a megváltás nem valamiféle mechanikus módon valósul meg, az ember saját akarata és közreműködése nélkül, hanem minden hívő arra hivatott, hogy a hitben elfogadja a följánlott ajándékot, befogadja a természetfölötti életet, amely azoknak adatik, akik részt vesznek ebben a misztériumban, akik ezt meg is élik, hogy így azon „sokak” közé számíttassanak, akikre a szöveg is utal.

(f) A *Liturgiam authenticam* instrukció értelmében arra kell törekedni, hogy a fordítások minél hűségesebben kövessék a mintakiadások latin szövegeit.

(4) Azon országok püspöki konferenciáit tehát, ahol jelenleg a „mindenkiért” formula vagy annak valamilyen megfelelője van használatban, arra kérjük, hogy az elkövetkező egy-két évben a szükséges katekézis fölállalásával készítsék elő híveiket a *pro multis* formula pontos népnyelvű fordításának (pl. „for many”, „per molti”, stb.) bevezetésére a Római Misekönyv következő fordításában, amelyet a püspökök és a Szentszék fog jóváhagyni az országukban való használatra.

Az Eminenciád/Excellenciád iránti legnagyobb megbecsülés és tisztelet kifejezése mellett,

őszintén maradok Krisztusban:

✠ Francis Arinze bíboros
Prefektus

Fordította Alácsi Ervin János